

رمزگشایی از سخنان ولی‌امر در آخرین دیدار با دولت‌ها

از دولت‌های آیت الله هاشمی؛ خاتمی تا احمدی نژاد ...

از دولت‌های آیت الله هاشمی؛ خاتمی تا احمدی نژاد

بیان نقاط قوت در دیدار بدرقه، به معنای نادیده گرفتن نقاط ضعف دولت‌ها نیست، بلکه جنس این دیدارها قدردانی از زحمات مجموعه‌ای است که هشت سال در شرایط گوناگون داخلی و خارجی کشور را اداره کردند.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای، رسم است که حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در آخر دوره هشت‌ساله رؤسای جمهوری اسلامی ایران، دیداری خاص با رئیس‌جمهور و اعضای هیئت دولت برگزار می‌کنند. دیداری که شاید بهترین نام برای آن دیدار «بدرقه» باشد. این دیدارها که تا کنون در سال‌های ۷۶، ۸۴ و ۹۲ برگزار شده است، واجد خصوصیاتی است که می‌تواند ما را بر اساس شیوه عمل حضرت آیت‌الله خامنه‌ای - فارغ از جایگاه حقوقی ایشان- به سمت الگویی رفتاری سوق دهد. رفتاری که موجب ارتقای فرهنگ سیاسی ما به‌خصوص در بین سیاسیون و نخبگان جامعه می‌شود. برای روشن شدن موضوع به مهم‌ترین خصوصیات سخنان رهبر معظم انقلاب در این دیدارها اشاره می‌کنیم:

* ۱. بیان نقاط قوت دولت و مهم‌ترین خصوصیات رئیس‌جمهور و کابینه

* الف) حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در دیدار آخر خود با رؤسای جمهور و هیئت دولت‌ها، مهم‌ترین خصوصیات آن دولت را بیان می‌کنند. برای مثال در پایان کار دولت ششم، ایشان «بازسازی حقیقی کشور» و «داشتن کابینه کاری و نه سیاسی» را از جمله مهم‌ترین خصوصیات رئیس‌جمهور و دولت‌های پنجم و ششم، «پیشرفت‌های چشمگیر در زمینه‌های صنعت، کشاورزی و علم و فناوری» و «نامیدکردن دشمنان کمین‌کرده» را از جمله مهم‌ترین خصوصیات رئیس‌جمهور و دولت‌های هفتم و هشتم و «حجم کار بسیار بالا و پرشتاب» و «سر دست گرفتن شعارهای انقلاب» را از جمله مهم‌ترین خصوصیات رئیس‌جمهور و دولت‌های نهم و دهم عنوان کردند.

به نظر می‌رسد که دلیل اهمیت بیان ویژگی‌های اصلی دولت‌ها چنین باشد که: «آن چیزهایی که امروز برای دولت و برای رئیس‌جمهور نقاط قوت محسوب می‌شود، اینها باید در رئیس‌جمهور بعدی وجود داشته باشد، اینها را باید در خود تأمین کند؛ آن چیزهایی که امروز نقاط ضعف شناخته می‌شود — که ممکن است شما بگویید، من بگویم، دیگری بگوید — این نقاط ضعف را باید از خود دور کند. یعنی ما در سلسله دولت‌هایی که پشت سر هم می‌آیند، باید رو به پیشرفت باشیم، رو به تعالی و تکامل باشیم...» (بیانات در حرم مطهر رضوی، ۱/۱/۹۲)

بنابراین دارا بودن و یا به‌دست آوردن ویژگی‌های مثبت رؤسای جمهور و دولت‌های گذشته، همیشه باید مورد مطالبه مردم و نخبگان از رئیس‌جمهور و دولت‌های آینده باشد؛ چرا که ویژگی‌های مثبت دولت‌ها باید به دولت بعد منتقل شود.

* ب) قدردانی واقع‌بینانه از عملکرد دولت:

فضای سیاسی و رسانه‌ای کشور در دو دهه اخیر، دچار بیماری فرهنگی و رفتاری غلطی شده است. مشاهده می‌کنیم که در پایان کار دولت‌ها در جمهوری اسلامی، گروهی در کنش و یا واکنش نسبت به جریانات سیاسی، عملکرد دولت و رئیس‌جمهور را یا چنان بالا می‌برند که گویی هیچ نقص و ضعفی وجود نداشته است و یا چنان سیاه‌نمایی می‌کنند که گویی هیچ نقطه قوتی وجود نداشته است. حتی ما شاهد بکارگیری عباراتی عجیب نیز برای اثبات عملکرد و یا ناکارآمدی دولت‌ها و رؤسای جمهور در ادوار مختلف بوده‌ایم. رهبر معظم انقلاب اما با نگاهی واقع‌بینانه ویژگی‌های مثبت دولت‌ها و رؤسای جمهور را بیان کرده‌اند. به همین دلیل هم برای بسیاری از مخاطبان ایشان، توصیفات رهبر معظم انقلاب ملموس و محسوس است. ما نیز باید قدردانی واقع‌بینانه را تمرین کنیم تا دچار عارضه‌ی «گلستان‌بینی» یا «ویرانه‌بینی» نشویم.

* ج) مشی رهبر معظم انقلاب در دیدارهای سالیانه و مستمر خود با رئیس‌جمهور و هیئت دولت این است که با ارزیابی و بررسی وضعیت جامعه در حوزه‌های مختلف پیشرفت‌ها و عدم پیشرفت‌های جامعه را بیان می‌کنند. به عبارت دیگر رهبری در آن دیدارها نقاط قوت و ضعف دولت را با هم بیان می‌کنند. اما در دیدار بدرقه، ایشان تنها نقاط مثبت دولت را بیان می‌کنند؛ چراکه «

اساس این جلسه برای این است که من از برادران و خواهران عزیز قلباً تشکر کنم»
(بیانات در دیدار رئیس‌جمهور و اعضای هیئت دولت هشتم، ۱۰/۵/۸۴)
و یا «؛ آنچه که من امروز باید به دوستان عرض کنم، در درجه‌ی اول خداقوتی است»
(بیانات در آخرین دیدار رئیس‌جمهور و هیأت دولت دهم، ۲۳/۴/۹۲)

این رفتار رهبر معظم انقلاب حائز يك نکته برای ارتقای فرهنگ سیاسی ماست. بیان نقاط قوت در دیدار بدرقه، به معنای نادیده گرفتن نقاط ضعف دولت‌ها نیست، بلکه چون جنس این دیدارها قدردانی از زحمات مجموعه‌ای است که هشت سال در شرایط گوناگون داخلی و خارجی کشور را اداره کردند - که طبیعتاً با موفقیت‌ها و ناکامی‌هایی همراه بوده است - دیگر نیازی به بیان ضعف‌ها و نواقص آن مجموعه در روزهای آخر فعالیتشان نیست. چراکه دولتی که در پایان کار خود قرار دارد حتی با پذیرش آن نقدها، آیا فرصتی برای اصلاح رویه و تصمیم‌گیری‌های خود دارد؟

در فضای سیاسی و رسانه‌ای کشور مشاهده می‌کنیم که برخی بدون در نظر گرفتن ملاحظات که اشاره شد، سعی در نقد بی‌محابا و بعضاً غیرمنصفانه عملکرد دولت‌ها کرده و می‌کنند. از همین رو رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار اخیر خود با رئیس‌جمهور و هیئت دولت دهم گفتند: «؛ مخالفین و کسانی که بی‌اطلاعتند - بعضی از دستگاه‌های رسانه‌ای خارجی مغرض، و گاهی بعضی در داخل - برخی از چیزهایی را که جلوی چشم هم هست، انکار می‌کنند. یعنی کاری انجام گرفته، جلوی چشم است، همه می‌بینند، منعکس شده، این را دوست دارند انکار کنند.» بنابراین باید سعی کنیم تا علی‌رغم وجود نواقص و ضعف‌های موجود، روحیه تشکر و قدردانی را در خود تقویت کنیم.

* ۲. تشویق اعضای هیئت دولت

به ادامه کار و تلاش

یکی دیگر از ویژگی‌های سخنان رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار بدرقه این است که ایشان اعضای هیئت دولت را در ادوار مختلف، به ادامه کار و تلاش خود در مناصب دیگر، پس از اتمام مسئولیت تشویق کرده‌اند. «؛ شما همه، باید آماده باشید که در جاهای مختلف - چه در دولت آینده، چه در حواشی دولت، چه در کارهای اساسی که مربوط به امور کشور است - خودتان را آماده خدمتگزاری بدانید و قرار دهید. این، وظیفه ماست.» (بیانات در آخرین دیدار رئیس‌جمهور و هیأت دولت ششم، ۹/۵/۷۶) و یا «؛ خود را به معنای واقعی کلمه در اختیار نظام و متعلق به نظام بدانید. يك روز انسان در این نقطه مأموریتی را انجام می‌دهد؛ يك روز در این نقطه نیست و يك جای دیگر است» (بیانات در دیدار رئیس‌جمهور و اعضای هیأت دولت هشتم، ۱۰/۵/۸۴)

این توصیه از دو جهت قابل توجه است. نخست این که نظام سیاسی کشور باید بتواند از استعدادها و ظرفیت‌های خود که حالا تجارب مختلفی را کسب کرده‌اند استفاده کند. اصولاً تجربه مدیریتی در همه‌جای دنیا تجربه گرانی است. مدیرانی که سال‌ها در کوران مهم‌ترین حوادث و تصمیمات کشور بوده‌اند، دارای تجارب و ظرفیت‌های منحصر به فردی هستند و باید پس از اتمام دوره‌ی مسئولیت نیز، نظام اسلامی از این ظرفیت ایجادشده در جهت اهداف انقلاب بهره‌مند شود.

نکته دوم این است که انقلاب اسلامی بازنشستگی ندارد. «؛ کاری که باید بر آن همت بگذارید، این است که رشته خدمت را رها نکنید. همه تلاش‌ها منحصر نیست در فلان وزارتخانه یا فلان مسئولیت در دولت؛ نه، صحنه کشور صحنه تلاش است، صحنه کار است، صحنه فعالیت است؛ و این کار، دو جور می‌تواند انجام بگیرد: متوجه اهداف انقلابی، و غیرمتوجه به اهداف انقلابی ... کاری که انجام می‌دهید و مسئولیتی که برعهده می‌گیرید - که طبعاً امثال شماها، مدیران شایسته و کارآمد، در هر بخشی از بخش‌ها خالی از مسئولیت نمی‌مانند - سعی کنید آن را با توجه به اهداف انقلاب و با رویکرد هدف‌های انقلاب ان شاء الله انجام دهید.» (بیانات در آخرین دیدار رئیس‌جمهور و هیئت دولت دهم، ۲۳/۴/۹۲)